keramiske noter 46/2017

23. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

redigeret af Gunnar Jakobsen

***Bjørn Wiinblad - en livskunstner*.** Af Lars Hedebo Olsen. Gyldendal [www.gyldendal.dk], København 2016. 216 s. ill. litt. noter. ib. 299,95. kr.

Når man ser og hører navnet Bjørn Wiinblad, og først og fremmest ved synet af hans ikoniske arbejder, henføres man straks til eventyrets verden med poetiske og sorgløse scenerier og især kvindeskikkelser indhyllet i forførende ornamentik. Der åbner sig en dør ind til fantasiens land, og vi følger med på rejsen til eksotiske steder, hvor alt det vidunderlige og skønne i livet lever og ånder. Denne oplevelse har generationer af mennesker i ind- og udland taget til sig, og det er baggrunden også for et økonomisk eventyr for kunstneren Bjørn Wiinblad, hvis bemærkelsesværdige internationale karriere er et særsyn ikke kun blandt danske kunstnere.

Bjørn Wiinblad levede og arbejdede i Danmark fra 1918 til sin død i 2006, men havde gennem årene flere boliger og utallige rejser og ophold i udlandet med stærke venskaber og samarbejdsrelationer til internationale miljøer og producenter. Han var myreflittig og hans lange arbejdsliv omfattede produktion af værker på de fleste klassiske områder inden for kunst og design, herunder keramik og glas, tekstil, tegne-, plakat- og bogkunst, emballage, scenografi og møbeldesign. Oprindeligt uddannet typograf suppleret med grafisk undervisning på Det Kongelige Danske Kunstakademi udfoldede Bjørn Wiinblad gennem livet et mangfoldigt virke drevet af en stærk tro på sit talent og ønsket om at nå ud til de mange.

Denne florissante kunstners farverige personlighed, liv og virke udfoldes glimrende og medrivende af Lars Hedebo Olsen (LHO) i den rigt illustrerede monografi fra 2016, der er disponeret som en delvis kronologisk og delvis tematisk beretning. Forfatteren har bl.a. haft adgang til et omfattende materiale af anmeldelser, udklip, fotografier, breve og skitser mm. samlet og ordnet af Wiinblad selv og opbevaret i hjemmet og på værkstedet i Det Blå Hus i Lyngby, der fra 1960'erne og frem var rammen om Wiinblads liv i Danmark. Ved Wiinblads død overgik boet til Bjørn Wiinblads Fond, hvis formål er at søge at opretholde Det Blå Hus som et offentligt tilgængeligt kunstnerhjem med dets rige samlinger af kunst og kunsthåndværk samt husets keramiske værksted, hvor der stadig arbejdes.

LHO har disponeret det store materiale i 8 hovedafsnit med titlerne *Gennembruddet, Etableringen, Tusindkunstneren, Tid til tæsk og ud i verden, Det magiske teater, Det Blå Hus, Storpolitik og gobeliner* og *Huset Wiinblad og vennernes ven*. Afvekslende og levende fører LHO læserne gennem de mange års intenst virksomme og produktive virke og liv via et miks af citater fra samtiden og interviews med nulevende familiemedlemmer og venner. Man efterlades måbende over, hvor mange bolde Wiinblad kunne holde i luften på samme tid. Af særlig betydning for indsigten i Wiinblads egen forståelse af sit arbejde er de mange citater hentet fra Wiinblads skrifter, som LHO klogt fletter ind gennem bogens forskellige afsnit, og hvorigennem der tegnes et personligt billede af den seriøst arbejdende og dedikerede kunstner og elskelige, generøse levemand.

LHO's beretning begynder med Wiinblads gennembrudsudstilling 'Tegninger og Lertøj' i 1945 i det københavnske Galleri Binger, dygtigt orkestreret og markedsført af kunstneren selv. Udstillingens titel peger profetisk på det, der skulle blive hovedsporene i Wiinblads lange kunstnerkarriere: hans eminente og personlige streg og tegnekunst samt den udtryksfulde keramik som det store omdrejningspunkt i hans mægtige produktion. Udstillingen blev et trækplaster og udgangspunkt for en hastigt accelererende karriere.

Opgaverne meldte sig hurtigt og i et stadigt stigende tempo, og de blev løst effektivt og med en karakteristisk generøsitet fra kunstnerens side, tilsyneladende uden skelnen til deres størrelse og karakter og uden at politiske overvejelser fik indflydelse. Det var nysgerrigheden og lysten til opgaverne, der prægede Wiinblads arbejde, og som samtidig vidner om hans udtalte ønske om at nå et bredt publikum gennem sin produktion af først og fremmest keramik. Dette opnåede Wiinblad ved at samarbejde med kunstindustrielle

virksomheder i og uden for Danmark, men han skabte samtidig unikke, kostbare værker for de få.

Wiinblads billedunivers fandt sit modstykke i kunstnerens egen personlighed, som udfoldedes i en fabulerende og overdådig livsførelse takket være bl.a. betydelige indtægter fra den keramiske produktion på Nymølle Keramiske Fabrik A/S, som Wiinblad i en årrække fra 1977 til 1988 (se: Gunnar Jakobsen, Dansk Keramisk Bibliografi. København 2014, s. 198). Men de svimlende indtægter kom især fra samarbejdet med den førende tyske og internationalt arbejdende keramiske porcelænsvirksomhed Rosenthal. Wiinblads legendariske gæstfrihed og generøsitet over for en stor vennekreds afspejlede hans ønske om gennem sit skabende virke at videregive den inspiration og livsfylde, han selv fandt i kunst og kultur, i litteratur og billedkunst, musik, teater og ballet. Wiinblad gentager ofte, at det er hans bevidste valg at skabe ting, som vil skabe skønhed og berige menneskers daglige liv. Tingene formidledes effektivt gennem tidsskrifter og anden presse med omtaler fra hans udstillinger rundt om i verden, gennem oprettelsen i 1971 af Bjørn Wiinblads Hus og butik i Ny Østergade i København og via reportager fra kunstnerens hjem, en Aladdins hule præget af alverdens kulturer i smuk og sanselig samklang med egne værker. Wiinblads forskellige hjem og udstillinger blev stildannende og det glamourøse liv med tidens kendisser blev flittigt omtalt og bidrog til succesen. Og hvem ville ikke gerne i efterkrigstidens mere beskedne hverdag eje et stykke keramik eller '1001 Nats Eventyr', hvor illustrationerne fremmanede det store, eksotiske eventyr og Orientens trylleri.

Wiinblad fejrede store triumfer og havde megen medgang gennem livet, men karrieren havde også nedture, ikke mindst i Danmark, hvor funktionalismens mantra blev håndhævet af tidens kulturradikale spidser. Disse idealer og andre moderne kunstretninger faldt uden for Wiinblads dekorative univers, og der var fra slutningen af 1970'erne og frem en udtalt træthed i forhold til mængden af bl.a. Nymølle-produkter. Han kritiseredes af samtidens kulturelite for at gå på kompromis med sine værkers kunstneriske lødighed ved masseproduktionen. Men med en fin pointe fremhæver LHO i bogens afsluttende tekst, at Wiinblads idealistiske sigte med at brede skønhedens ideal ud til de mange, har mindelser om funktionalismens ideelle program om kvalitet i hverdagens brugsting. Bjørn Wiinblad virkeliggjorde sine drømme, men høstede ikke altid ros for sin indsats (s. 213).

Bogen om *Bjørn Wiinblad – en livskunstner* af LHO er udkommet på et tidspunkt, hvor Wiinblad igen er på mode, interessen for ham er stor og nye samlere går på jagt efter hans arbejder og nyproduktioner er i gang. Men trods nogle årtiers kritik i slutningen af det 20. århundrede har Wiinblad aldrig været helt glemt og overset. Før nutidens revival afholdt Kunstindustrimuseet (Designmuseum Danmark) allerede i 1981 en retrospektiv udstilling og Sophienholm fejrede Wiinblad med en fødselsdagsudstilling i 1998. Der har i de seneste år været vist to større særudstillinger med tilhørende kataloger af hans arbejder dels på keramikmuseet i Middelfart Clay i 2012/13 med hovedvægten på keramikken og dels en omfattende præsentation af hans oeuvre på Arken 2014/15, hvor det bl.a. var muligt at se eksempler på de store vævede billedtæpper fra begyndelsen af 1970'erne, som Wiinblad tegnede til The Apparel Mart i Dallas og fik vævet i Portugal.

Bjørn Wiinblads liv og virke er så omfattende og materialet så righoldigt, at det sagtens kan kalde på uddybende studier af fx Wiinblads placering på den internationale kunstscene, Wiinblads personlige fortolkning af den orientalske ornamentik og keramiske kunst, Wiinblad som illustrator/tegner og Wiinblads scenografiske projekter for blot at nævne nogle områder. Det ville utvivlsomt også være lærerigt at se nærmere på Wiinblads eminente håndtering af PR og markedsføring.

Med det her anmeldte bogværk har LHO skabt et både righoldigt og nuanceret overblik over Bjørn Wiinblads produktive og eventyrlige liv og derigennem tegnet billedet af livskunstneren og hans generøse personlighed. Der er en sjældent set overensstemmelse mellem liv og værk, som bogen formidler indsigtsfuldt og sobert, og det er ikke nogen let opgave at skrive om en kunstner, der skabte sit eget kunstneriske univers på tværs af tid og rum og både er elsket og forkætret.

Bodil Busk Laursen